

Relatywizm semantyczny dotyczący wyrażeń perspektywicznych: rewizja i obrona

Popularnonaukowy opis projektu

Języki naturalne są pełne wyrażeń, takich jak „smaczny”, „piękny”, „dobry”, „może” lub „wie”, których interpretacja wymaga odwoływania się do perspektyw. Wyrażenia perspektywiczne odgrywają kluczową rolę w naszym życiu: opisują, w jaki sposób części rzeczywistości są doświadczane lub oceniane z naszej własnej perspektywy, a także dają nam wgląd w to, jak są one doświadczane z perspektywy innych ludzi.

Jakie jest jednak znaczenie takich wyrażeń? Dziedziną filozofii i językoznawstwa zajmującą się znaczeniem wyrażeń jest semantyka. Głównym zadaniem teorii semantycznej, która stawia sobie za cel analizę znaczenia wyrażeń perspektywicznych, jest uchwycenie ich perspektywicznego charakteru. Głównym wyzwaniem dla takich teorii semantycznych jest opis i analiza szerokiego zakresu danych w sposób teoretycznie spójny, precyzyjny i formalnie poprawny, ekonomiczny oraz elegancki.

W projekcie skupiam się na debacie między dwiema głównymi współczesnymi teoriami wyrażeń perspektywicznych: kontekstualizmem i relatywizmem. Oba te stanowiskaróżnią się tym, jak formalnie reprezentują perspektywę: kontekstualizmsytuuje ją w treści wypowiedzi, relatywizm w okolicznościach, w których takie wypowiedzi są oceniane. Tak więc, zgodnie z kontekstualizmem, zdanie takie jak „Lukrecja jest smaczna” wyrazi treść, która jest określona pod względem perspektywy, np. że Lukrecja jest smaczna dla Anny, jeśli Anna jest osobą która wygłasza wypowiedź. Natomiast zgodnie z relatywizmem, to samo zdanie wyrazi treść, która jest neutralna perspektywicznie: że lukrecja jest smaczna, koniec kropka. Ta różnica w postulowanej treści (i w znaczeniu terminu „smaczny”) maż kolei konsekwencje dla sposobu, w jaki myślimy o kwestiach perspektywiczności, dla sposobu, w jaki komunikujemy się za pomocą omawianych wyrażeń, sposobu, w jaki uzgadniamy lub kontestujemy rozwiązywania problemów praktycznych powiązanych z użyciem terminów perspektywicznych.

Projekt ma dwa główne cele: 1. gruntowne zbadanie wszystkich argumentów użytych w debacie na temat semantyki wyrażeń perspektywicznych; 2. obronę relatywizmu w kwestii takich wyrażeń. Realizacja pierwszego celu będzie wymagała dokonaniapionierskiej próby systematyzacji, opisu i ponownej oceny argumentów dostępnych w literaturze przedmiotu. Realizacja drugiego celu zapewni, poprzez ponowną ocenę i analizę zastanych argumentów jak i przedstawienie nowych, wszechstronną obronę relatywizmu. W celu osiągnięcia tych celów przedmiotem analizy uczynione zostaną mało dotąd zbadane zjawiska (zmienność międzydziedzinowa w sytuacjach odwołania i niezgody, pluralizm perspektyw, różne aspekty składniowe wyrażeń perspektywicznych itp.). Oczekiwane rezultaty projektu to: napisanie artykułów naukowych na temat zagadnień związanych z projektem (które zostaną zebrane w monografii przedstawiającej nowatorską obronę relatywizmu semantycznego), prezentacja wyników badań w ramach międzynarodowych wydarzeń naukowych, organizacja seminariów, warsztatów i kolokwiów.